

Любен Дилов

За Иван, който искаше да
излезе

Признавам, че още не мога да проумея истински случая с нашия инженер-химик от сектора за регенерация и продължавам да го усещам като свое лично поражение. А строго погледнато, той не заслужава дори да бъде отбелязван като произшествие в бордовия дневник на една междузвездна експедиция.

Бяхме потеглили от Земята едва преди две години. Носехме се из познати области на Галактиката, трасето беше чисто, аварията още не бяха започнали и на кораба се живееше весело, защото той разполагаше с предостатъчно средства за забавления, които още не бяха ни омръзнали. И тъкмо в това оптимистично начало на полета ни идва инженер-химикът при мен и ми заявява, че иска да излезе. Аз отдавна съм втори капитан и не за един космически екипаж съм отговарял, грижейки се за духа и дисциплината му, но с подобно чудо за първи път се сблъсках, та, естествено, не веднага го разбрах.

– Къде да излезеш?

Палецът му посочи неопределено стената.

– Навън.

– Какво ще правиш там?

– Просто така...

Най-напред се помъчих да си спомня какво знам за този инженер-химик: нищо подозрително освен може би... че беше по-кротък от другите, винаги приветлив и непоклатимо уравновесен. Най-добросъвестно си изтърпяваше дежурствата в търбуха на кораба, където се възстановяваха водата и въздухът и се превръщаше в чисти химически вещества всичко онова, което многократно вече бяхме изяджали и изпивали, та отново да го изядем и изпием във вид на майсторски приготвени ястия и напитки. Тоя кръговрат можеше да дотегне човеку, но аз съвсем наскоро бях посетил Иван на работното му място, без да надуша каквото и да било. А можете да ми вярвате: аз имам твърде чувствителен нос за нещата, които намирисват на бъдещ бунт в душата на човека. Не, той си се държа и тогава, както при всяка подобна инспекция – радушно и спокойно.

– Значи... навън?

– Ъхъ – потвърди той, сякаш ставаше дума за нещо най-обикновено.

– Но там няма нищо бе, човек – изпъсках аз в недоумението си. – Ако искаш да видиш нещо... звезди, планети, междузвезден прах и прочие... от панорамната тераса, че и с камерите...

– Желая да изляза – прекъсна ме той. – Правилникът не го

забранява.

– Правилникът не може да го забрани, защото аварии се случват, поправки се налагат, но така, без нищо... Да не те е награбила клаустрофобията, ей, в твоя сектор е тесничко? Я бягай в диагностичния кабинет!

Той също ми повиши тон – бил напълно здрав и нямало нищо ненормално в едно такова искане, но аз му заявих, че изобщо няма да се занимавам повече с него, докато не мине през пълния психофизиологически преглед. И отидох при капитана да докладвам случая.

В натъкания ни с всякаква роботика диагностичен кабинет и най-обстоятелственият преглед траеше десетина минути, така че, докато капитанът се освободи за мен, вече имахме и резултатите. Той ги поиска на видеотерминала си и те ни увериха, че този странен член на нашия екипаж е може би по-здрав и нормален от всеки друг на борда. Капитанът го потърси по визофона и той се обади от регенерацията. Дежурството му бе започнало.

– Да те прехвърлим другаде – предложи му капитанът. – Сигурно ти е омръзнало тука, все едни и същи машини и тръби...

– Не, защо? – отвърна Иван. – Разберете, аз не искам нищо друго, освен да изляза за мъничко!

А нали тъкмо това бе най-трудното за разбиране – уравновесен човек, грамотен, знаещ много добре какво има и какво няма вън, пък толкова искане!

– Мотиви? – рече строго капитанът.

Раменете на Иван изразиха искрена безпомощност. Щях да съм съвсем сляп за хората, ако той криеше нещо и аз не го усетих.

– Мотиви... Не знам! Просто ми се ще.

– Никога ли не си излизал? Впрочем при подготовката за полета и в школата не може да не си...

– Оттогава не съм – прекъсна го инженер-химикът все така просто-душно умолително. – Но там винаги вкупом правехме упражненията, пък сега ми се ще да съм сам.

Капитанът заключи с изражение, което му внушаваше, че ще е по-разумно да оттегли искането си:

– Такъв въпрос не мога аз да реша, нито пък ще свикам заради теб извънредно заседание. Ще чакаш.

– Ще чакам – съгласи се кротко Иван. – Надявам се...

Но капитанът рязко изключи връзката.

Аз също не вярвах съветът да се отнесе благосклонно към такава

идиотска прищявка, но астропилотите, изглежда, бяха заразени от общото безгрижие в тази част на полета ни. Освен това те, които винаги можеха да излязат от кораба и без да ме питат, никак не съзираха в искането на Иван нещо нередно. Взеха да умуват, че това бил, ако може така да се нарече, икаровският комплекс у човека, че в този период на спокойствие на кораба един отказ би накърнил вярата на хората в демокрацията ни и прочие дилетантски разсъждения на психо-социални теми. Аз доста остро ги предупредих за възможното отрицателно въздействие върху целия екипаж, вследствие на което обаче ми бе напоменено с ирония, че това, как екипажът ще посрещне постъпката на Иван, зависело от мен – нали аз съм отговарял за моралната устойчивост на хората.

Е, справял се бях и с далеч по-сложни положения, с истински и всеобщи психически кризи съм се справял, но тук много ме смущаваше нелогичността на това шантаво хрумване у един уж нормален човек. Вън действително нямаше нищо освен космическия вакуум, в който корабът сякаш лежеше неподвижно въпреки чудовищната си скорост. За какъв дявол бе му притрябвало да излиза, след като всичко интересно наоколо можеше да се види добре само през очите на камерите и радарите?

И сега съм убеден в правилността на решението си да инсценирам всичко така, че да го представя откъм комичната му страна. Изградих от излизането на Иван шумен и смешен спектакъл, очаквайки, че него, скромния и тихия, това ще го принуди да се откаже. Той обаче само изскърца със зъби, и то като че ли неволно, когато ми рече:

– Благодаря ти за усърдието, втори!

Аз нахално се захилих насреща му.

– Няма защо, това ми е задължението. Надявам се, че скафандърът ти се харесва. Прощавай, може би е малко ярък, но нали трябва да те виждаме добре, в случай че нещо... Какъвто си неопитен...

Бях наредил да боядисат автономния скафандър – от ония, най-големите и най-тежките, дето са предназначени да влизаш в тях чак в кратерите на вулканите – в палячовски крещящи цветове. В светещи цветове бе нашарено и въжето, с което щяхме да го вържем, та уж да не изостанел от кораба.

Всеки ученик би ми викнал да не го правя на глупак с тия оправдания, защото и в абсолютно черен скафандър да е, пак ще го виждаме на радарния екран, а във вакуума, след излизането си от люка, той по инерция щеше да се движи успоредно на кораба, без да изостане на сантиметър от него. Иван обаче само кимаше занесено на наглата ми подигравка.

Не му казах обаче, че в шлема на скафандъра бе вграден специален детектор, който щеше да ни предава мозъчните ритми на инженера, а въздухоподаването и самият шлем бяха снабдени с допълнителни секретни закопчалки, които не позволяваха те да се отворят ръчно. Знаеше ли човек какво още можеше да хрумне на този тип, макар и да нямаше вид на самоубиец! Отгоре на всичко го карах всеки ден да минава през диагностичния кабинет, но Иван изтърпя безропотно всичките унижения и насмешки.

Ето така нещо, което се случваше толкова често и за което не научаваха повече от двама-трима специалисти – някой да излезе навън, за да поправи антена или да почисти от запрашване външните камери, – аз превърнах в панаир. Но не бях ли прав, кажете: не е ли подозрително някой да иска да излиза навън ей тъй, без никаква работа?!...

В обявения час специално назначен от мен екип от десет души (за нещо, което всеки можеше да извърши и сам!) весело изрита през люка грамадния, втрещяващо шарен скафандър, който имаше толкова много автономни системи, че всъщност сам представляваше един малък космически кораб. Свободните от наряд хора бяха се събрали на панорамната тераса, а останалите можеха да се забавляват с необикновеното зрелище на служебните си екрани. Пръснатите из целия кораб репродуктори на системата за аварийни радиосъобщения, която досега не бяхме употребявали, изпълняваха композираната по мой текст от синтезатора-компютър весела песничка с рефрен:

И бързаше, бързаше той да потегли,
а нямаше, нямаше накъде...

Хитроумно разположени камери и огледала превръщаха нашата панорамна тераса в илюзорно открит балкон към Космоса, от който сякаш не те делеше дори и стъклена преграда. И шареният скафандър изглеждаше така близо, че човек се изкушаваше да се наведе от терасата и да го хване за крака.

Излетял силно от ритника на техниците, Иван бе опънал като струна въжето след себе си. След първите смехове и глумливи коментари зачакахме да видим какво ще предприеме, но той досадно дълго лежа неподвижен, преди да се завърти около собствената си ос, използвайки опората на въжето. Навярно искаше да се полюбува и на срещуположния край на Вселената, макар той да изглеждаше огледално еднакъв за професионално нешколуваното око.

– Добре ли се чувстваш? – запитах го аз високо по личния си радиотелефон, та да чуят всички разговора ни. Канех се да подхвърля още някоя и

друга смешка. Иван ми отвърна любезно:

– Отлично! Благодаря! Но моля да не ми говорите повече, защото ми пречите.

Пречели сме му! Та какво правеше той – нищо?! Лежеше и гледаше. Като че ли не можеше да направи същото и с много по-голям успех от терасата, и по бански гащета, ако искаше! Рекох коварно приятелски:

– Прощавай, Иване, няма вече! Пропуснах само да ти кажа, че единия резервоар в шлема съм зареди с кафенце, третата тръбичка отдясно. Дано да не съм го направил прекалено сладко.

Той не реагира, но терасата ми отвърна с нов смях, а този отговор бе за мен по-важният.

Иван прекара навън около два часа и сам пожела да се върне. На повечето хора бе омръзнало да го гледат така неподвижен и безмълвен, та го посрещнаха неколцина. Аз имитирах радостно съчувствие:

– Как беше?

– Великолепно! Благодаря за удоволствието!

Неговото вечно приветливо спокойствие можеше да вбеси човек, но и аз имах още коварство в запасите си.

– Забеляза ли някаква разлика?

– Каква разлика?

– Ами... научно било доказано, че принципно е все едно дали си затворен в космически кораб или скафандър с двигатели и автономно поддържане. Разликата била в площта и че в скафандъра си сам.

Той весело ме ръгна с юмрук в гърдите.

– Виж, за това май си прав!

Погледна часовника си и се отправи към своето работно място. Аз викнах подире му:

– А, знаеш ли какво е казал един древен мъдрец? Е, добре, приятелю мой, ти ще разбиеш с главата си стената на своята килия, но какво ще правиш в съседната килия?

Той само позабави крачка, докато ме изслуша, и не отговори.

Цели двацет бордови денонощия го дебнах да видя какво още ще се случи с него, но той си живееше както преди, кротко и ненаатрапливо, а на двацет и първия ден отново ми се изтърси в кабинета. Стои и се усмихва приветливо.

– Здравей, втори! Нека пак да изляза, а?

– А бе ти луд ли си? – подскочих аз.

– Не – отвърна той кротко. – Току-що минах през диагностиката. Можеш да провериш. Този път обаче без въже. Знаем, че не е

задължително...

Изревах му да ми се маха от главата с неговите идиотщини и изтичах при капитана, който също се разтревожи сериозно. Защото, ако първия път можехме да проявим великодушие, да си поиграем на демокрация и да се позабавяваме с едно чудачество, повтарянето му щеше да заприлича на провокация спрямо всички ни. Никакъв спектакъл по същия повод, колкото и остроумен да е, нямаше да помогне. Напротив, обратен ефект щеше да даде! Ами ако започнеха всички да искат да излизат, когато им скимне?! Какво щеше да стане с дисциплината и духа на кораба, без които никога нямаше да стигнем нашата цел?...

Капитанът повика лекаря. Обяснихме му мотивите на решението си и го задължихме да го изпълни при пълна тайна. Щяхме да сервираме готовия факт на астропилотския съвет чак след десет денонощия, на редовното му заседание. Формулировката гласеше: Понеже психическата аномалия, появила се у Иван, е непозната на наличните ни диагностични уреди, а може да се окаже заразителна, налага се той веднага да бъде изолиран за срок, който допълнително ще бъде уточнен.

Да, понякога са необходими и подобни малки заговори!

Съпроводихме го двамата с лекаря. Иван не подозираше нищо, защото бяхме го помолили да провери състоянието на химическите криопротектори в анабиотичните вани. А там го блъснахме в обятията на предварително програмираните роботи, които веднага го приспаха и се заеха със замразяването му.

Двамата с лекаря чакахме в предверието на камерата, зад дебелия стъклена стена. Кой знае защо и тук в тавана бе монтиран репродуктор, макар че на ония, които спяха ледения си сън, едва ли ще им е до съобщения. Сега репродукторът изпълняваше над главите ни:

И бързаше, бързаше той да потегли,
а нямаше, нямаше накъде...

Можех да се гордея – моята песничка още беше на мода.

КРАЙ

© Любен Дилов

Източник: <http://sfbg.us>

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/1300>]